HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

להביא עור בית הבושת. לקמן בהעור והרוטב (דף קכב.) פירש רש"י הא דלא חשיב ליה בהדיא בהדי מיך בברייתא משום דבעולה מיירי שהוא זכר ומיהו איכא מאן דתני זבח בפרק כל הזבחים שקיבלו (זבחים כח. ושם) ולא קתני עולה ויש לומר דלא חשיב אלא מידי דהוה בכל הקרבנות ועור שתחת האליה אע"ג דאיכא קרבה אלא בכבש מ"מ איתיה לו באכילת אדם לו באכילת מזבח וא"ת אמאי לא קאמר נמי להביא עור השליל דחשיב לקמן במתניתין בהעור והרוטב (דף קכב.) בהדי אלו שעורותיהם כבשרן ואומר ר"ת משום דאין מפגלים בשליל כדאיתא פרק כל הפסולין (זבחים לה.) פיגל בשליל לא נתפגל הזבח ואף השליל לא נתפגל[ט]:

ורבי יוחנן אמר אף במסמר. ולכאן משום מכלה ממונן של ישראל ונפלוגתא לאו דוקא דרבי יוחנן דאמר אף במסמר לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה:

נבלות והא שחוטה היא. וא"ת והא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר פרק חטאת העוף (זבחים סט. ושם) דשחיטת העוף אינה מטהרת טריפתה מטומאתה דקאמר נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה טרפה למה נאמרה להביא טרפה שנשחטה מ) (שחלבה טהור מכלל שהיא מטמאה) וכן ריש מסכת טהרות גבי י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור שחיטתה ומליקתה מטהרת טרפתה מידי נבלה רבי יהודה אומר אינה מטהרת וי"ל דמ"מ כיון דלר' נחמיה מטהרת לא הוה ליה למימר שהיה מאכיל נבילות ועוד דלא מסיק אדעתיה תסתיים דרבי יהודה הוא דבדיק בידא: **מר אמר שמואל בדיק בידא** וכן רב. ואף על גב דכבר אמרינן לעיל רב ושמואל ולוי דאמרי מכניס ידו לפנים ובודק מ"מ אשמועינן הכא דמעשה נמי עבד: **והא** תני לוי **טרפות שמנו חכמים** וכו'. בחנם מקשה מברייתא ארב ושמואל דאלוי גופיה הוה מצי למפרך דאמר לעיל מכניס ידו לפנים ובודק:

נאלו

להביא עור בית הבושת. לקמן בהעור והרוטב (דף קכב.) פירש רש"י הא דלא חשיב ליה בהדיא בהדי מיך בברייתא משום דבעולה מיירי שהוא זכר ומיהו איכא מאן דתני זבח בפרק כל הזבחים שקיבלו (זבחים כח. ושם) ולא קתני עולה ויש לומר דלא חשיב אלא מידי דהוה בכל הקרבנות ועור שתחת האליה אע"ג דאיכא קרבה אלא בכבש מ"מ איתיה לו באכילת אדם לו באכילת מזבח וא"ת אמאי לא קאמר נמי להביא עור השליל דחשיב לקמן במתניתין בהעור והרוטב (דף קכב.) בהדי אלו שעורותיהם כבשרן ואומר ר"ת משום דאין מפגלים בשליל כדאיתא פרק כל הפסולין (זבחים לה.) פיגל בשליל לא נתפגל הזבח ואף השליל לא נתפגל[ט]:

ורבי יוחנן אמר אף במסמר. ולכאן משום מכלה ממונן של ישראל ונפלוגתא לאו דוקא דרבי יוחנן דאמר אף במסמר לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה:

נבלות והא שחוטה היא. וא"ת והא שמעינן ליה לרבי יהודה דאמר פרק חטאת העוף (זבחים סט. ושם) דשחיטת העוף אינה מטהרת טריפתה מטומאתה דקאמר נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה טרפה למה נאמרה להביא טרפה שנשחטה מ) (שחלבה טהור מכלל שהיא מטמאה) וכן ריש מסכת טהרות גבי י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור שחיטתה ומליקתה מטהרת טרפתה מידי נבלה רבי יהודה אומר אינה מטהרת וי"ל דמ"מ כיון דלר' נחמיה מטהרת לא הוה ליה למימר שהיה מאכיל נבילות ועוד דלא מסיק אדעתיה תסתיים דרבי יהודה הוא דבדיק בידא: **מר אמר שמואל בדיק בידא** וכן רב. ואף על גב דכבר אמרינן לעיל רב ושמואל ולוי דאמרי מכניס ידו לפנים ובודק מ"מ אשמועינן הכא דמעשה נמי עבד: **והא** תני לוי **טרפות שמנו חכמים** וכו'. בחנם מקשה מברייתא ארב ושמואל דאלוי גופיה הוה מצי למפרך דאמר לעיל מכניס ידו לפנים ובודק:

נאלו

להביא עור כית הבושת. [ט]להכי מפרש ואמר להביא עור בית הבושת משום דאין להביא אלא זה לבדו שהרי כל המנויין שם הראויין להיות בעולה שנויין כאן א] חוץ מזה. [י] עור השליל אינו ראוי להיות בעולה דאין שליל לזכרים: **בית הבושת.** בית הרחם של נקבה: **מתני' ואלו טריפות בעוף.** אע"ג דכל טריפות דבהמה כגנדן בעוף הני אינטריכו ליה למיתני נקובת הוושט משום פסוקת הגרגרת וההוא אינטריך דלא תימא הואיל וחיותו של עוף לא נפיש דהא כשר בסימן אחד אימא גרגרת נמי תיטרף במשהו והכתה חולדה משום דקתני מקום שעושה אותה טרפה דהיינו נקיבת הקרום דלא תימא תיטרף בנשבר העצם בלא נקיבת קרום כדאמרי' לקמן בעוף של מים וניקבו הדקין משום דקבעי למיתני סיפא[ב] גבי אלו כשירות יצאו בני מעיה ולא ניקבו [ג]זולא תימא עוף שחיותו מועטת תיטרף ביציאה לחודה: **הכתה חולדה על ראשה.** חיישינן לנקיבת קרום: **הכתה.** נשכתה בשיניה דאילו ביד אמרן לעיל (דף נג.) יש דרוסה לחולדה בעופות וכל כנגד החלל מיטרפה בה: **נחמרו.** [ג]כוולו מחמת האור והפכה מראיתן לשון (איכה ה) מעי חמרמרו: **אם [ד]הוריקו.** מפרש בגמרא [ע"ב] לב וקורקבן אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו (ה) [ה]: **אם אדומים.** הלב והקורקבן כמשפטן שלא נשתנה מראה שלהן: **דרסה.** אדם ברגליו: **או שטרפה בכותל.** הכה בה בכותל: **או שריילתה בהמה.** דאיכא למיחש להני תלתא משום ריסוק איברים ועדיין מפרכסת אם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה ובדיקה בעיא כדאוקמינן בפירקין (דף נא.):

גמ' מכניס ידו. בפיו של עוף שנשכתו חולדה בראשו ובודק דוחק אצבעו כלפי חוץ העוף והמוח נדחק למעלה אם המוח מבצבץ ויוצא דרך נקב המכה: **טרפה.** שמא[ו] ניקב הקרום: **הניחא למאן דאמר.** לעיל (דף מה.) גבי ניקב הקרום עד דמינקיב עילאה ותתאה אפיר: **אלא למאן דאמר.** דטריף עילאה לחודיה כי לא מבצבץ אמאי כשרה דלמא עילאה אינקיב [ב] ותתאה קייס: **שהאה מיפקע.** בדחיפת [ז]אצבע כשדוחפו למעלה: **אין בדיקה לחולדה.** לנשיכת חולדה: **מפני ששיניה דקות.** ואפילו ניקב הקרום פעמים שאין המוח יוצא על ידי דחיפת אצבע בחוץ: **מאי הוי.** אי אפשר דלא מבצבץ פורתא: **ועקומות.** ונוקב באלכסון וכשהמוח נדחף למעלה העצם סותמו ועומד כנגדו שנקב העצם אינו כנגד נקב הקרום: **כי סליק.** זעירי מבבל לנהרדעא: **ביד.** כדמפרש לעיל מכניס ידו כו': **אכל לא במסמר.** מלמעלה מוליכו על הנקב לראות אם יחגור בקרום ופותח את הגולגולת תחלה לאחר שחיטה ופעמים שאינו נקוב והמסמר נוקבו ומפסיד ממון ישראל: **אף במסמר.** בודקין ולא חיישינן דלמא איהו נקיב ליה בידא כדמפרש: **במסמר.** כדפרישית במסמר: **ניקב קרום.** מתוך ששיניה דקות ועקומות אינו מבצבץ: **אכל לא במסמר.** מפני שמכלה ממונן של ישראל: **נשבר העצם.** לקמיה פריך: **וקרומו רך.** הלכך כי נשבר העצם [ח]תו לא קאי קרום: **אמר ליה רב נחמן לרב ענן.** תמהני זגאמר: **מר אמר.** אתה אמרת לי שראית שמואל שהוא בודק לנשיכת חולדה אלמא לא מטרף בעצם לחודיה ואף הוא חברין אמר לי דאיהו חזייה לרב דבדיק בידא וקשיא לי והא תני לוי כו': **כנגדן בעוף.** במידי דאיתיה בעוף המסס ובית הכוסות ליתהו בעוף: **בדיק בשימשא.** נגד השמש מסתכל אם יראה[ט] נקב שהאור יפה לבדיקה:

במיא

מסורת הש"ס

א) [לקמן סג.], ב) ביצה לד., ג) [לעיל מה.], ד) [שבת סג: וש"נ], ה) [בכורות מ.], ו) [שם], ז) [תוספתא פ"ג ה"ו ע"ש], ח) [לקמן מז.], ט) [המימה כזה תמצא שהשינו תוס' זבחים כח. ד"ה להכיא], י) [לקמן], כ) בס"א: שהרי, ל) [ועיין היטב תוס' זבחים כח. ד"ה להכיא], מ) [ל"ל שמטמאה],

גליון הש"ם

גמ' כנגדן בעוף. עי' לעיל ד' כ' ע"א תוס' ד"ה מילתא: רש"י ד"ה להביא וכו' להכי מפרש. עי' שו"ת נו"כ מ"ת סי' כו: ד"ה וקרומו רך וכו' תו לא קאי קרום. עי' לקמן דף עו ע"ב תוד"ה אפסיק:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה להביא עור בית הבושת וכו' תוך מזה עור. נ"ב עיין זבחים כ"ח ע"א תוס' ד"ה להביא וכו' וכמדומה שמהר"מ שיף כאן לא רשם: ב) ד"ה דלמא עילאה אינקיב. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד מתאה [מיפקע]:

מוסף רש"י

להביא עור בית הבושת. של נקבה בתחלת וכשלמים (לקמן קכב:) וחז לבדו יש לך להביא עוד אצל קדשים מכל השנויים שם (זבחים כח.) והאי דלא מייתי בריש הנך, משום דליתיה בעולה, ותנא בעולה קאי, אלמא האי תנא הוא דחשיב להו בשר, אבל ת"ק לא קרי בשר אלא עור שתחת האליה לחודיה (לקמן קכב:). חוץ למקומו. אם שתו על מנת לאכול מאחת מאלו חוץ למקומו (שם). **דרסה וטרפה בכותל.** אדם שדרס על העוף או שזרקו והכהו בכותל (ביצה לד.). **ומפרכסת.** ואינה יכול לעמוד (שם). **ושהתה מעת לעת.** יום אחד שלם (שם). **קרמא תתאה.** הקרום הרך שהמוח מונח בתוכו (לעיל מה.). **עילאה.** קרמא עילאה המחובר לגולגולת מבפנים (שם).

עין משפט נר מצוה

ריג א ב מבואר לעיל דף מב:

ריד ג מיי' פ"י מהלכות שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טור ש"ע י"ד סי' ל סעיף ב:

רטו ד ה מבואר לעיל דף מג:

רטז ו מיי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה כ ופ"י שם הלכה יא סמג שם טוש"ע י"ד סימן נח סעיף ג:

ריז ז מיי' פ"ט שם הלכה כ סמג שם טוש"ע י"ד סימן נח סעיף ב:

ריח ח ט מיי' פ"י שם הלכה ז סמג שם טוש"ע י"ד סימן נ סעיף ב:

ריט י מיי' פ"ו שם הלכה יז ופ"י שם הלכה י [יא]:

שיטה מקובצת

א) ומפרכסת אם שהתה: **ב)** ולא ניקבו דלא תימא: **ג)** נחמרו נכווצו מחמת: **ד)** אם ירוקים מפרש בגמרא: **ה)** וירוקים שהאדימו דקין: **ו)** בדחיפת האצבע בשדוחפו: **ז)** אם יראה שם נקב:

רבינו גרשום

מכניס ידו לפנים ובודק. כלומר כיצד בדקינן אם ניקב קרום של מוח מכניס אצבעו לפנים ובודק אם מבצבץ ועולה המוח טרפה דודאי ניקב הקרום: אין בודקין לחולדה ביד. כלומר דאמרינן מכניס אצבעו לפנים אם מבצבץ ועולה טרפה: מפני ששיניה דקות כלומר ואע"פ שניקב קרום של מוח לא יהא המוח מבצבץ: וכי שיניה דקות מאי הוי. כלומר אעפ"כ (שניקבו) [אם ניקב] קרום של מוח [אי אפשר] שלא יהא מבצבץ: אבל לא במסמר. כלומר למעלה מראשו: עד מתי [אתה] מכלה ממונן של ישראל. כלומר כשמכניס המסמר אם לא נקוב המסמר מנקבו: אלא עד מתי אתה מאכיל טרפות לישראל. שמא אינקיב קרום של מוח ולא אדעתיה דלא בדיק יפה: אלמא אית ליה בדיקותא. כלומר אע"פ שנשבר העצם אם לא ניקב קרום של מוח (פסול) [כשר] והדר תני נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח: רב בדיק בידא ומכשר. כלומר מכניס ידו לפנים ובדיק אי לא מבצבץ המוח מכשר ליה אע"פ שנשבר העצם: בדיק בשימשא. כלומר כנגד השמש: בדיק במיא. שופך לתוך הנקב מים וחוזר ושופכן מן הנקב אם המים נתלבנו בידוע שניקב קרום של מוח אם צלולים בידוע שלא ניקב קרום של מוח: